

Weichbild magdeburski w układzie śląsko-małopolskim.**Wersja krakowska, wariant wawelski**

Rękopis Biblioteki Kórnickiej, sygn. 800 (Kodeks Działyńskich IV), s. 139–141

Odczyt: Maciej Mikula

Artykuł 106 cz. II, 107–108 [Gn. 111]

[106 cz. II]

De imperio quamdiu stetit et de eius potencia. Nunc dicetur quamdiu steterit imperium et potenter absque permutacione usque ad Greciam a tempore Darii secundum *[s]*, aut ultimi, quem rex Allexander Maximis et sediciosus devicit bellis. Tunc transmutatum fuit Imperium a Babilonia et stetit in Constantinopolim^a usque ad illud tempus, quo se Roma de Imperio intromisit, et potenter obtinuit usque ad presens tempus ex parte beati Petri, qui capud est Christianitatis. Cum Imperium Romam versum fuisset, ibi stetit, videlicet in premissis. Tunc Christiani absque iure fuerunt, idcirco quivis pro sua in terris faciebat *[s. 140]* voluntate, aut quitquid facere poterat et perficere, et hoc absque querela permansit et pre *[s]* iudicium inultum, quia nullus fuit, ubi quis iusticiam consequi posset, et usque ad illud tempus perseveravit, quo se Roma de Imperio intromisit. Et ipsi ibi venerunt et iusticiam ibi consequuti fuerunt, et ibi exhibuerunt manus, unde manu pacem obtinuimus usque ad presens. Tunc Romani convenerunt et decreverunt deliberando, quomodo regna sibi subiugare possent. Et omnes unanimi consensu pari consilio concordaverunt, quod edificarent castra in t[er]ris, unde sibi terras possent subiugare. Et cum hoc fecissent, tunc arbitrati sunt, sibi quomodo castra confortarent, ut ipsis essent in iuvamen. Et illos acceperunt, qui nomen militare habuerunt, et eos super castra locaverunt cum tali iure, ut hucusque castrense ius tenet in castrensi feodo. Extunc deliberaverunt, qualia iuris statuta terris constituere vellent et terris tale ius constituerunt, quale adhuc in terra Saxonie protestatur, per Con[st]antinum imperatorem et per Karolum cesarem.

[107] CX

Nunc audire et intelligere potestis, quod principibus et baronibus, et aliis omnibus, qui digne nomen sortiuntur, quomodo ipsi cum Romanis sunt arbitrati, quid facere vellent, quo iure Imperium deberet permanere. Et statuerint regi ius cum consilio, quod ipse sedem rationi regni regere deberet ex parte beati Petri cum gladio seculari, unde adhuc Romanus advocatus appellatur. Idcirco vitam suam non potest demereri, nec in suo honore debilitari, nisi tribus causis, que in sequentibus patebunt. Quarum prima est illa, si sedem Romanam destruere vellet. Secunda est, si contra fidem vellet facere Catholicam. Tercia est, sine causa legali vellet suam dimittere uxorem legitimam. Quorum unum trium, quod absit, fuerit convictus, extunc —debet amputari cum aureo delabro^b— debet iudicari, capud sibi debet amputari cum aureo delabro. Propterea quia ipse est rector gladii temporalis, cum habet iudicare hos

omnes, qui noxam et iusticiam fererunt, aut qui [s. 141] caput demerentur. Et si insuper omnibus commisit, qui iudicis nomine censentur cum eo proteggere viduas, pupillos, et domos, et omnes iniurias humiliare et iusticiam confortare. Insuper iudicium commisit omnibus iudicibus temporalibus cum eo iudicare super omnes hos, qui in maleficiis fuerint deprehensi facto manifesto, ad iudicium capti, deducti et fuerint convicti, ut ius dictaverit. Ubi omnes iudices soli debent iudicare, vel preco ipsorum loco. Eodem modo ut iudices habent temporalem gladium a rege. Eodem modo sacerdotes habent spiritualem gladium ab Apostolico.

[108] CXI

Nunc intendo attendatis, quis cesarem iudicare debeat, si ex hiis tribus prenis in uno fuerit convictus. Hoc facere debet Sacri Imperii Rhenensis palatinus, qui imperatori ac Imperio fuerit arbitrio positus. Simili modo, ut imperatorem palatinus debet iudicare, eodem modo iudicat burgrabius marchionem pro suo [s] culpa, et burgravius scultetum.

^a w rkps. Constantino polim; ^b skreślone ręką pisarza

[hasła: Grecja, Dariusz II, Konstantynopol, Aleksander Wielki, cesarstwo, św. Piotr, Cesarstwo Rzymskie, chrześcijaństwo, Chrześcijanin, sąd, Rzym, rzymianin, zamek, zgoda, rada, prawo, Saksonia, Konstantyn Wielki, Karol Wielki, książę, baron, miecz, katolik, wdowa, sprawiedliwość, gorący uczynek, palatyn reński, marchia, burgrabia, sołtys, cesarz, lenno]